

De witte stad Ostuni ligt op een heuvel met prachtig uitzicht over de Adratische zee.

Dit is 'm, de karakteristieke Trullo met kegelvormig dak.

TUTTI NAAR DE TRULLI!

'Ik heb een trullo gekocht', sms'te haar zus vanuit Italië. Een trullo?! Wat is dat? 'Een heel gek huisje', was het antwoord. JOURNALIST YOLAN WITTERHOLD gaat er inmiddels al acht jaar naartoe en raadt iedereen een vakantie in zo'n Italiaanse kabouterhut aan.

Wie vanaf het vliegveld van Bari of Brindisi met een huurauto over de superstrada naar de Valle d'Itria rijdt, ziet in eerste instantie niets moois. Een strook vlak land langs een kust, ogenschijnlijk zonder stranden maar mét leuke betonblokken en troosteloze balkons vol wasgoed direct aan de snelweg. Wie heeft bedacht dat deze streek het 'tweede Toscane' zou zijn? Maar verlaat je de snelweg, dan kom je terecht in een wonderlijke wereld. Volg de weg naar de, op een hoge heuvel gelegen, plaats Locorotondo en je waant je in een soort kabouterland-schap. Overal steken karakteristieke torens uit het landschap omhoog, met daartussenin palmbomen, olijfbomen en kleurig bloeiende struiken. Het jachtige leven van Noord-Italië is hier ver weg. Puglia, of in het Nederlands Apulië, ligt in de hak van de laars van Italië, langs de Adriatische kust en is 400 km lang. De trullo komt nergens anders in de wereld voor dan in de Valle d'Itria: een gebied van ongeveer 20 bij 60 km, met als belangrijkste plaatsen Cisternino, Ceglie Messapica, Locorotondo, Alberobello en Ostuni. Geen klinkende namen voor Nederlandse oren. Nóg niet. Want wie er eenmaal geweest is,

blijft terugkomen, voor de trulli. Hoewel die de kwalificatie 'gek huisje' zeker verdienen, zijn ze de moeite van het bekijken meer dan waard.

Omgekeerde ijshoorn

Trulli-sightseeing kan het beste in Alberobello, een stadje met een stadscentrum dat geheel bestaat uit trulli. Het is de enige plek in de streek waar je bussen vol Japanners tegenkomt, allemaal om dit UNESCO-werelderfgoed van dichtbij te bekijken. Trulli zijn al eeuwenoud en aandoenlijk om te zien. Witte huisjes met een soort omgekeerde ijshoorn - coon - als dak. Elk vertrek heeft z'n eigen coon. Er zijn trulli met maar één coon, maar de meeste hebben er minstens twee, en soms wel tien of meer. Ooit waren trulli bedoeld voor arme landarbeiders, precies de reden waarom veel mensen uit de streek er de charme nog altijd niet echt van inzien en er veel te koop staan. Volgens sommigen bestonden ze al in de prehistorie, maar de trulli die nu nog in Puglia te vinden zijn, zijn meestal niet ouder dan een jaar of driehonderd.

Toeristen welkom

Ooit werden de huisjes zonder cement gebouwd: het waren stapelingen van stenen die in een handomdraai 'afgebroken' konden worden als de belastinginspecteurs uit het noorden in aantocht waren. Hoe meer huizen er op je land stonden, hoe meer belasting je betaalde - en een berg stenen gold uiteraard niet als huis. Was de inspectie - die maar een enkele keer de moeite nam helemaal naar het zuiden af te reizen - weer verdwenen, dan werden de stenen weer opgestapeld en konden de landarbeiders er weer hun intrek in nemen. Later werden de trulli verstevigd met cement en stucwerk en de meeste zijn inmiddels gemoderniseerd. De muren van een trullo zijn extreem dik (je kunt er met gemak een bedstede in uithakken) en doordat er amper ramen of openingen in zitten, is het er in de zomer lekker koel en in de winter warm. Steeds meer trulli komen in handen van Noord-Italianen, Engelsen >

Een steenovenpizza, geserveerd door een ober in smoking, kost hier nog geen vijf euro

en Nederlanders die ze soms verhuren of er een bed & breakfast in beginnen. De Pugliezen zijn daar blij mee, want in hun kielzog komt een toenemend aantal toeristen naar het gebied en toeristen zijn hier nog van harte welkom.

Gratis stranden

Wil je naar Puglia, dan kun je het beste naar de Valle d'Itria: niet alleen omdat daar trulli te vinden zijn, ook omdat er veel te beleven is. Door de centrale ligging is het een prima uitvalsbasis voor allerlei uitstapjes. Om te beginnen ben je in Puglia altijd dicht bij het strand, want de zee is overal. Aan de oostelijke, Adriatische kant - bijvoorbeeld bij Ostuni - vind je vooral baaitjes: kleinere zandstranden tussen rotspartijen met natuurlijk een hippe bar binnen handbereik; we zijn wél in Italië! Aan de westkant, de Ionische kust, zijn de zandstranden langgerechter en soms gelardeerd met duinen. In augustus trekken Italianen uit het noorden massaal naar dit ook voor hen spotgoedkope gebied, waar ze zich tot de avond op de stranden verzamelen en vanaf een uur of tien de talloze terrassen bezetten. De hele maand augustus is het er dan ook behoorlijk druk. Daarbuiten is het opmerkelijk rustig. Dan is er volop ruimte op de stranden die - in tegenstelling tot veel andere delen van Italië - vrijwel overal gratis toegankelijk zijn.

Hapjesparade

Rij je zomaar wat op de bonnefooi door de Valle d'Itria, dan kom je geregeld voor verrassingen te staan. Na een weg door kilometerslange olijfgaarden met bomen zo oud dat ze tot monument zijn verheven, ligt daar op een heuvel opeens het prachtige Ostuni: een wit stadje omgeven door muren dat de voorbijganger vriendelijk en trots uitnodigt. Kom! Tot in de nacht lokken talloze restaurantjes en bars in het *centro storico* en daarbuiten de voorbijganger met typisch Pugliese specialiteiten (de *orecchiette* of 'oortjespasta') en uitstekende wijnen (onder meer de *primitivo* komt hiervandaan), tegen lage prijzen. Natuur-

lijk zijn er onder invloed van het groeiend toerisme ook restaurants waar wat meer wordt gevraagd, maar het gemiddelde restaurant in deze omgeving levert verse waar tegen - voor Italiaanse begrippen - extreem lage prijzen. Tussen de olijfgaarden buiten de bebouwde kom staan grote restaurants met enorme tuinen en terrassen, die op het eerste gezicht peperduur ogen. Maar een steenovenpizza van formaat met verse mozzarella en ansjovis op een damastentafelkleed en dito servet, geserveerd door een ober in smoking, kost nog geen vijf euro. Wie er voor de kinderen een cola bestelt voor tweeënhalve euro, krijgt geen

Rond de haven van Monopoli vind je enkele van de schaarse zandstranden in dit gebied.

Polignano a Mare is gebouwd op steile klippen, in een van de grote grotten aan de ruige kust is een hotel-restaurant gevestigd.

tot UNESCO-werelderfgoed. Meer naar het noorden zijn de kustplaatsen Polignano en Monopoli en ook het gezellige én mondaine vissersdorpje Trani een bezoek waard.

Op het plein moet je zijn

Puglia is een streek vol afwisseling. In de Valle d'Itria rijd je het ene moment over smalle weggetjes door een heuvelachtig landschap en heb je het volgende moment zicht over een uitgestrekte vallei met wegen die langs klaprozen, wijngaarden en olijfbomen kronkelen. Daartussen liggen de *masseria's*, de gefortificeerde herenboerderijen die tegenwoordig vaak dienst doen als hotel. Een aantal fungeert nog altijd als productieboerderij en winkel voor de beroemde olijfolie uit deze streek. Op de heuvel ligt vaak een stadje dat stevast bestaat uit een nieuw gedeelte en een *centro storico* dat verboden is voor autoverkeer. In de smalle witte straatjes vol bloembakken aan de muren zitten oude mensen voor hun huis op een rieten kruk. Ze begroeten je met een vriendelijk 'Buongiorno!' Hier hebben ze nog geen afkeer van toeristen, laat staan last van 'toerismemotheid'. Je bent welkom. Sommige stadjes lijken overdag uitgestorven; je krijgt bijna de neiging om te fluisteren tijdens een dwaaltocht door de smalle straten - die altijd weer uitkomen op een sfeervol plein.

miniflesje maar meteen een hele liter; een fles wijn van prima kwaliteit heb je al voor een euro of zes. Typisch voor deze streek is de *antipasto misto*. Obers blijven maar af en aan lopen om je die warme en koude hapjes te serveren. En natuurlijk is er verse vis in overvloed.

Zondagsstad

Dagtrips zijn er volop te maken. In het zuiden ligt de barokke universiteitsstad Lecce. Dit was in de 7e eeuw voor Christus al een Griekse nederzetting en in het bezit van onder meer een Romeins amfitheater. Tegenwoordig zijn alle grote Italiaanse mode-merken er te vinden. Ook in het zuiden, maar dan aan de Ionische kust, ligt Gallipoli. Een stad met een roerige geschiedenis en de favoriete bestemming voor zondagse uitstapjes van de Pugliezen zelf. De terrassen onder de stadsmuren, met prachtig zicht op het strand, zitten dan propvol. In het westen kun je bijvoorbeeld de stad Matera bezoeken, bekend door de vele grotwoningen en eveneens uitgeroepen

Op zomeravonden veranderen slaperige stadjes in bruisende oorden waar jong en oud op de been is voor een of ander festival. In Puglia is het in de zomer altijd feest. Elke avond is er wel ergens een muziekfestival, dansoptreden, processie of zelfs een openbare kookles waar iedereen bij wil zijn. Dames van dik in de 60 paraderen arm in arm over het centrale plein en werpen guitige blikken naar de 'hangouderen' op een bankje: mannen die ook bij de heftigste hitte keurig gekleed gaan. Jongens en meisjes voeren in groepjes het hoogste woord en niemand lijkt zelfs ook maar licht beneveld te zijn. De horeca doet op zo'n avond geen goede zaken, want midden op het plein, dáár moet je zijn! Daar kom je iedereen tegen. >

's Avonds werpen oudere dames guitige blikken naar mannelijke 'hangouderen' op het plein

In de zomermaanden zijn er in de straten van Ostuni elke woensdagavond optredens van volksdansgroepen op traditionele muziek (*pizzica's* en *tarantella's*). Maar je hoort er ook het Italian Swing Quartet of een hommage aan het Napolitaanse lied. Allemaal op straat, dus gratis. Van half juli tot begin augustus is in Martina Franca het beroemde Festival della Valle d'Itria, waar opera's klinken die nooit of nauwelijks zijn opgevoerd. En dan de religieuze feesten: eind augustus is het in Ostuni groot feest ter ere van de beschermheilige van de stad. Met een processie met prachtig versierde paarden, schitterend geklede ruiters, muziek en vuurwerk.

Noordelijk temperament

In Puglia heb je te maken met een zeldzaam relaxed soort Italiaan. Een plattelander zonder weelde, opmerkelijk

Ook naar de trulli?

Vliegen

- Ryanair Brindisi (vanuit Eindhoven of Maastricht): ca. € 150*
- KLM Brindisi of Bari (vanuit Amsterdam, met tussenstop): ca. € 200*
- Transavia Napels (+ 350 km rijden): ca. € 140*

* PRIJZEN VOOR EEN RETOURVLUCHT IN JULI

Trullo huren

- www.ostuni.nl
- www.lekkerissimo.com
- www.piazza-azzurra.com

Logeren in een masseria

- Masserie Rosa: www.masseriarosa.com
- Masseria Il Frantoio: www.masseriailfrantoio.it
- Masserie Boezio: www.masseriaboezio.it
- Masseria Borgo San Marco: www.borgosanmarco.it
- Masseria Valente: www.masseriavalente.it

vaak 'blond' of roodharig en langer dan in de rest van Zuid-Italië. Hij geniet gretig van het goede leven: zon (die hier in de zomer brandt, maar nooit genadeloos), olijfolie, mooie wijn en heerlijk, overdadig veel eten. De siësta hoort hier ook bij het leven: om 13 uur gaat alles behalve de horeca dicht en verlaat iedereen het werk voor een copieus maal en een uurtje slaap. Om een uur of vijf gaat de dag gewoon weer verder. Je geld drie keer natellen is hier nooit nodig en snelle tasjesdieven op scootertjes heb ik er in al die jaren niet gezien. Ze hebben trouwens geen schijn van kans in die smalle straatjes met overal trappetjes en bloempotten. Opringerige souvenirverkopers zijn er ook niet, want behalve trulli in alle soorten en maten in Alberobello zijn er amper souvenirs te koop. Je kunt hooguit wat vrolijk gekleurd aardewerk uit de streek meenemen. Hoewel vrijwel niemand een andere taal spreekt dan het (plat) Italiaans en een gesprek dus niet eenvoudig is, zijn de mensen in Puglia vriendelijk. Wie zijn best doet en een mondje Italiaans spreekt, krijgt alom waardering. Wat knap en wat aardig van je! En verder kom je met handen en voeten ook een eind, want de welwillendheid is groot. Wil je een ansichtkaart versturen en vraag je er een postzegel bij voor *Olanda* of *i Paesi Bassi*, dan volgt soms de aarzelende vraag: 'Eh, dat hoort toch niet bij de EU, hè?' De gejaagde, hoogontwikkelde en modieuze Italiaan in zijn snelle Alfa Romeo is hier ver te zoeken. En dat is precies wat de streek zo heerlijk maakt. <<

